

VOLITVE V ITALIJI

Ali naj bi res nekaj tisoč Slovencev reševalo Italijo pred komunizmom in Cerkev pred katakombami? Ta naloga bi bila vsekakor častna in če bi bilo v njihovi moči, bi jo nedvomno izvršili. Toda vprašanje je skorajda smešno, a vendar se je pojavilo o priliki italijanskih parlamentarnih volitev prejšnjo nedeljo. Kajti slovenski duhovniki na Goriškem so izdali izjavo, ki je omenjena v poročilu na 3. strani, naj Slovenci volijo krščansko, čeprav je Slovenska demokratska zveza pozivala, naj oddajo prazne glasovnice. Nekaj enostavnega računstva pokaže, da De Gasperijevi vladi manjkajo več kot samo slovenski glasovi, da bi dobila za željeno dvetretjinsko večino v poslanski zbornici, ki bi ji omogočila trdno vladanje.

Komunizem se pač širi tam, kjer ima za to pogoje, in Italija pri tem ni izjema. Poslednja De Gasperijeva koalicija kljub nekaterim socialnim ukrepom pač ni zadovoljila tistih milijonov, ki žive iz rok v usta. Demokrščanska stranka je izgubila dva milijona glasov, medtem ko so porasli skrajni levičarji za poldrugi milijon. Videti je, da prizadevanja katoliške hierarhije niso mnogo pomagala. Ljudje so se bolj zanimali za svoj kruh in stanovanje.

Stranki g. De Gasperija je bila zmaga sicer zagotovljena in se zanj ni bilo treba bati kljub predvidenemu in neizogibnemu porastu skrajnih levih in skrajnih desnih sil. Neposredno ni bila nikoli "vera v nevarnost", pač pa bi mogel hud porast monarhistov in fašistov poriniti vlado proti zagrizeni desnici in tako posredno pahiniti več ljudi iz ogorčenja v komunizem. Zelo važno je bilo, če bo De Gasperijevi vladi olajšano parlamentarno delo. Koalicija demokristjanov, liberalcev, republikancev in desnih socialistov bi dobila 2/3 poslanskih mandatov, če bi dosegla na volitvah en glas preko enostavne večine. Smola je hotela, da je bilo 57.000 glasov premalo. Majhna je verjetnost, da bi De Gasperijeva koalicija mogla dopolniti primanjkljaj it 1,300.000 glasov, ki so viseči.

Teh 57.000 glasov pač presega slovenske zmožnosti. In če jih ne bi, če bi bili slovenski glasovi res toliko vredni, bi jih morali slovenski politiki temeljito izkoristiti, ali pa naj obesijo politiko na klin. Če so bili slovenski glasovi količkaj vredni, bi morali zanje dobiti proti usluge, ne pa da jih ponižno mečejo za italijansko stranko, ki jih si cer noče poznati, jih ne poslušajo in se ne zmenijo zanje. Takrat bi bila prilika, da dosežejo svoje pravice. Če bi g. De Gasperiju bilo do slovenskih glasov, naj bi si jih zaslužil. Slovenci nimajo svojega poslanca, niso zaščiteni s posebnim zakonom, nimajo avtonomije, slovenščina ni enakopravna in slovenske šole so potrebne izboljšanja. Vse to demokristjani že dolgo vedo in že dolgo nočejo ugoditi Slovincem. Tukaj naj bi se pokazali in si zaslužili slovenske glasove. Slovenci morajo voliti za svoje koristi, ker se nihče drugi ne bo brigal zanje. Slovenske pravice, jezik, šole, so politična vprašanja, ki jih bodo za Slovence v Italiji lahko rešile le politične organizacije s trdo borbo, ne pa milostokanje in prošnje, kadar bo Italijan močan. Taka je politika. Politika, ki v francoskem parlamentu vodi katoličane na glasovanje skupaj s komunisti. Politika, ki katoličane v Italiji veže včasih na komuniste proti manjšinam. Politika, ki je duhovniki najbrže ne razumejo.

Malo smisla vidimo v duhovniški izjavi. Ni kazalo, da bi bila vera v nevarnosti. In če, bi je Slovenci najbrže ne mogli rešiti. In če bi jo mogli, bi morali biti deležni koristi svojega dejanja. Če je bila v nevarnosti, ni bilo znano le štiri dni pred volitvami, ko so duhovniki šele objavili svojo izjavo. Posledic, ki utegnejo biti grde, verjetno niti v sanjah niso predvidevali. Niso mislili, kako bodo titovci z veseljem planili po tej izjavi in jo vihteli kot dokaz, da je Cerkev le služabnica italijanske politike. Kako bodo duhovnikom, ki se ne uklanjajo režimu, kazali čez mejo v Gorico in jih proglašali za agente tuje sile. Kako bo izjava zanesla zmedo v slovenske glave na Goriškem in Benečanskem. Kako se bodo Slovenci tam končno naveličali vseh teh slovenskih preklarij in se požvižgali na slovensko demokratično stranko, ki jim v demokratičnem redu edina utegne priboriti pravice in izboljšati njihovo življenje. Tega ne morejo storiti pevska društva. Položaj manjšine je nevaren in bi terjal pametnih politikov in složnih ljudi. Izjave v očitnem nasprotju z znano in objavljeno politično smerjo slabo pomagajo k temu.

Morda so duhovniki ponesrečeno posegli v volitve iz pokorščine do predstojnikov. Če tako, so cerkveni krogi slabo premislili, kajti duhovniško vmešavanje bo moglo bolj škodovati, kot pa bi v najboljšem primeru moglo koristiti. Ista vesoljna Cerkev je tam onstran meje v Jugoslaviji izpostavljena surovim napadom in očitanjem izdajalstva. Cerkev v Italiji bi ne smela ustrezati preganjalcem in dajati podlage njihovi propagandi. V Italiji ima svojo nalogo, v katero spada vsekakor svetovna nje vernikom, kako pogubno lahko volijo. Toda poslanstvo Cerkve je v svetu in ne le v Italiji. To ji nalaga posebne obzire.

Žal nam je kot katoličanom in Slovencem. Ne moremo pričakovati, da bi bili duhovniki politični izvedenci. Moramo pa pričakovati, da se ne bodo vmešavali v stvari, na katere se ne razumejo. Sicer škodujejo sebi, ----- ugledu duhovnikov na splošno, Cerkvi in Slovencem.

KLIC TRIGLAVA

53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

Vsemu temu hočejo le dobro ena ko kot mi. Zakaj torej ne pazijo, da ne škodijo nehote?

+ Msgr. Dr. Alojzij Odar
=====

"Postati bi mogel drugi Mahnič, če bi dočakal vrnitev v svobodno domovino", je zaključilo poročilo iz Buenos Airesa, ki nas je obvestilo, da je tam umrl 20. maja, zadet od srčne kapi, v starosti 51 let prelat dr. Alojzij Odar, dekan slovenske bogoslovne fakultete v Argentini.

Pokojnika so smatrali poleg Ušeničnika za našega največjega znanstvenika. Odlikoval se je po izredni energiji in veliki organizacijski sposobnosti. Poleg pokojnega prof. Tomca je vodil Katoliško Akcijo, s 36. leti pa je postal predsednik Katoliškega tiskovnega društva, kjer je mogel pomembno vplivati na slovensko politično življenje. Objavil je dolgo vrsto znanstvenih knjig in razprav, med katerimi gotovo prednjači "Zakonik cerkvenega prava". Pred vojno je pripravil škofijsko sinodo, v emigraciji pa slovenski katoliški shod v Buenos Airesu, iz katerega je izšel "Slovenski katoliški kulturni svet", ki mu je pokojnik bil ustanovitelj in prvi predsednik. Kot glavni urednik je močno dvignil mesečno revijo "Duhovno življenje". - Z 29. leti je postal docent na ljublj. univerzi za cerkveno pravo. V prvih letih vojne je bil dekan teološke fakultete; kot tak je tudi organiziral bogoslovni študij teologov-beguncev.

+++++

V Črni gori je bilo ustanovljeno "Združenje katoliških duhovnikov" ki vključuje dve tretjini duhovščine barske nadškofije in kotorske škofije

SLOVENCİ V ITALIJI PRED IZBIRO

V precejšnji zadregi so morali biti goriški in beneški Slovenci, kaj naj bi storili na italijanskih parlamentarnih volitvah 7. junija. Vsi so bili po zakonu iz l. 1948 dolžni iti na volišče, a zakon jih ni silil, da bi morali volilno glasovnico tudi izpolniti.

Goriški Slovenci, ki so združeni v Slovenski demokratski zvezi (v Italiji) in v Demokratični fronti Slovencev, so že dalj časa bili mnenja, da ne kaže postavljati slovenskih kandidatnih list, ker volilni zakon ne omogoča učinkovitega nastopa slovenske manjšine in ker vlada še ni izpolnila 6. čl. ustave, po katerem naj "republika štiti narodno manjšino s posebnimi jezikovnimi predpisi". Tega mnenja so bili Demokrati in titovci.

To stališče pa je 26. aprila obsodil na zborovanju Osvobodilne fronte v Ljubljani Branko Babič, bivši šef titovskih organizacij v Trstu. Rekel je, da je nameravana abstinenca goriško-beneških Slovencev 'politično neoportuna, v kolikor bi ta pomenila izolacijo Slovencev v Italiji od naprednih italijanskih sil'. Po Babiču naj bi torej zamejski Slovenci, če ne postavijo lastnih list, volili italijansko socialistično stranko, vendar ni povedal ali Nennijevo ali Saragatovo.

Točno 4 tedne kasneje pa je bivši slovenski notranji minister Boris Kraigher v Brdih ovrigel Babičevo stališče s tem, da je priznal pravilnost abstinence. Takoj nato je kot na povelje tudi pokrajinski odbor Demokratične fronte Slovencev v Italiji naznanil, naj goriški in beneški Slovenci oddajo prazne, "bele" glasovnice. Tako so končno dober teden pred volitvami titovski Slovenci le zvedeli, katera "linija" je prava. O tem se seveda ni odločevalo v Gorici, kjer je sedež Demokratične fronte, ampak v Ljubljani ali pa še bolj na jugu.

Na demokratični strani je bilo jasno vse do 4. junija, ker je vodstvo Slovenske demokratske zveze (v Italiji) že dolgo ponavljajo in utemljevalo svoj prvotni sklep, da je abstinenca potrebna in edino pametna.

Vpliv hierarhije?

Tri dni pred volitvami pa so "slovenski duhovniki" objavili v goriškem KATOLIŠKEM GLASU poziv, naj zaradi "višjih verskih razlogov" "slovenski volilci oddajo svoj glas stranki, ki priznava krščanska načela". Ti duhovniki sicer priznavajo pravilnost sklepa Slovenske demokratske zveze "z zgolj narodnega stališča", naj namreč volilci oddajo prazne glasovnice. Toda, ker bo "od izida teh volitev v veliki meri odviselo tudi, če naj bo v Italiji verska svoboda ali umik katoličanov v katakombe", gre torej pri teh volitvah "poleg narodnih tudi za najvišje versko-nravne vrednote"; ob zmagi komunizma ali fašizma, ne bi bile uničene samo demokratične svoboščine, ampak bi bila tudi "katoliška Cerkev v nevarnosti za svojo svobodo". Ta izjava "slovenskih duhovnikov" je bila datirana z 31. majem. - Uredništvo GLASU je še v "goriški rubriki" pristavilo, da "kjer se polastijo vlade materialistične stranke s komunističnim ali socialističnim programom, tam je odklenkalo verski in cerkveni svobodi".

Naslednji dan, 5. junija, je izšla tržaška DEMOKRACIJA in pod "Vesti z Goriškega" prinesla "Opozorilo slovenskim volilcem". V njem "vodstvo Slovenske demokratske zveze v Italiji, ki predstavlja skupino katoliških in skupino narodno naprednih Slovencev, opozarja slovenske volilce, naj ne poslušajo raznih pozivov", misleč pri tem brez dvoma na "slovenske duhovnike". Opozorilo še predvideva, da je duhovniški poziv "verjetno nastal pod pritiskom". SDZ nato še enkrat utemeljuje svoj sklep po abstinenci in dopoveduje, da je za ta njihov sklep odgovorna samo demokratska vlada, ki ni zaščitila slovenske manjšine. Opozorilo izzveni v pretresljiv zaključek, da je "prišel čas, ko zahtevamo od vas zvestobo za zvestobo in izpolnitev narodne dolžnosti". - Istočasno neki "bedni katolik" polemizira s KATOLIŠKIM GLASOM in zatrjuje, da "vera v Italiji ni v nevarnosti". Kajti, če bi bila, potem "g. De Gasperi ne (bi) ponujal komunistom na Titovskem zveze proti katoliški nemški manjšini". (ps)

+

Videmski nadškof msgr. Jožef Nogara je dobil pomočnika msgr. Jožefa Cicuttinija. Novi škof, ki bo nadomeščal ostarelega in obolelega nadškofa, je rodom Furlan iz okolice Vidma.

VELIKO SVOBODE A MANJ STVARNOSTI

V Trstu je pred nekaj dnevi izšel 2.zvezek zbornika STVARNOST IN SVOBODA, to pot v uredništvu Vinka Beličiča in Franceta Jeze. Bogat na le poslovju in književni ter umetnostni kritiki nadaljuje z Jezino "Sodobno slovensko problematiko". Ta razprava v nadaljevanjih že zaradi snovi in ker jo obdeluje urednik sam, predstavlja težišče zbornika in mu daje ton.

Čeprav je v razpravi mnogo zanimivih in tehtnih dognanj in zaključkov, pa je tudi ta del potrdil že prej postavljeno ugotovitev, da gleda g. Jeza v teh zgodovinski analizi iz politične koncepcije, ki jo je v naprej postavil. Opravičuje jo s trdnimi ali pa šibkimi argumenti in ima temu primerno razprava tudi zgodovinsko vrednost. To potrjujeta tudi obe kritiki razprave iz prejšnje številke, ki ju navajajo zbornik na koncu: tako "slovenski intelektualec iz neke zahodnoevropske kulturne prestolnice" "ne bi podpisal vsake trditve...v Jezovem članku", "glas iz domobranske strani" pa zaključuje, da se Jeza "pri vsej dobri volji ne prikloplje do objektivnosti". Imponirata pa pogum in energija, kot pravi "intelektualec" - dasi to dvoje še ne dviga razpravi ceno.

Zgrešena izhodišča

Napačni zaključki, ki se večkrat ponavljajo, vsekakor izhajajo iz nekaterih izhodnih točk, ki jih pisec enostavno ali pa pristransko razlaga: Tako ne gre pripisovati jugoslovanskim komunističnim poglavarjem kakega nacionalizma. Njim je samo do oblasti, to je zdaj njihov poglavitni cilj, zato sprejemajo državo kot celoto in na to celoto prilagode vse ostalo, če je to prav ali ne vsem ali posameznim narodom. Federativna ureditev države jim je pomembna samo v toliko, kolikor je zaradi psiholoških, kulturnih in tehničnih razlogov samouprava bolj učinkovita od popolnega centralizma. Kot načelni anacionalci so pripravljani svoje "jugoslovanstvo" takoj zamenjati z "balkanstvom", "podonavstvom" ali celo "evropstvom", če bi bile prilike za kaj takega primerne in njihova vloga zagotovljena. Zato ni zunanja politika "Slovenca" Kardelja nič drugačna od "Hrvatov" Bakariča ali "Srbov" Popovića. Zato tudi ni bila gospodarska politika "Slovenca" Kidriča nič bolj protislovenska kot je bila protihrvatska in protisrbska v pravem pomenu besede. Ob anacionalnem in amoralnem režimu je seveda slovenska tragika zato večja, ker smo primorani žrtvovati s trdim delom in pridnostjo pa tudi zaradi ugodnejših razmer pridobljeni višji življenjski standard v korist nižje razvitim južnim republikam; v osnovni liniji komunistične politike je seveda to neizogibno. Pod pojmom "Beograd", ki ga g. Jeza rad uporablja, je treba tako misliti samo na celokupno 'jugoslovansko komunistično kasto', ki dosledno gleda samo na celokupnost države. Sicer se g. Jeza prikloplje do zlate resnice, da imajo "industrijski objekti...v Sloveniji svoj smisel samo kot dopolnilo centraliziranega vsedržavnega gospodarstva..." toda pri vsem tem ne bi smel pozabiti, da v gospodarstvu igrajo tudi surovine pomembno vlogo in teh Slovenija nima sorazmerno toliko kot ostali deli države. Dober pa je zaključek, da stremi režim za tem, da bi jugoslovanske narode čimprej "stopil v enotno, po materialnem in duhovnem standardu enako ljudstvo z isto politično zavestjo". To režim res potrebuje.

Vprašanje meja naj bi v mednarodnem svetu bilo postavljeno na narodnostno in ne na državnostno osnovo. Mogoče je kritizirati mirovne delegacije, da niso dovolj poudarjale, ker meje ločijo narodno celotnost, toda prav naivno je pričakovati od diplomacije, da bo temu na ljubo zatajila vse ostale činitelje, nanašajoče se na celotno državo, ki edina mednarodno pravno živi in deluje. Pri tem je spet težko dojeti, kako naj bi "jugoslovanska vlada prepustila LR Sloveniji in LR Hrvatski, da na mirovni konferenci sami razpravljata o svoji razmejitvi z Italijo". To vendar ni sprejemljivo niti z mednarodnega niti ne s federalnega stališča, saj so v "pošteni" federaciji njeni deli predstavljeni navzven samo kot celota. Zelo zgrešena je trditev, da zavezniki po prvi svetovni vojni niso hoteli izročiti vsega slovenskega ozemlja "zaostali, pravoslavni balkanski državi" zaradi katoliškega prebivalstva in srednjeevropskega kulturnega poudarja. Londonski pakt pri vsem tem seveda ni važen. Izhodišče je zgrešeno, ker diplomacija ne sloni na čustvih ampak na interesih; zavezniki so in bodo poznali samo svoje interese, tuje pa le v toliko, kolikor bodo

UMNA KMETIJSKA POLITIKA

V razdobju dveh mesecev je Titova vlada sprejela dva ukrepa, ki si po bistvu nasprotujeta in se oba tičeta kmečkega gospodarstva, katero še vedno predstavlja glavno gospodarsko panogo Jugoslavije. Kmetje so trdi oreh, ki ga komunisti še niso uspeli streti. Ukrepa sta povzročila zmedo pri zunanjih opazovalcih, predvsem pa še pri lastnih rdečih tovariših in seveda v gospodarstvu. Prva uredba je pomenila preosnovo zadrug. Važna in presenetljiva je bila očitna volja voditeljev, da kmetom prepuste svobodno odločitev, če hočejo zapustiti zadruge. Bakarič, nekak hrvatski ministrski predsednik, je lanskega oktobra na zagrebškem kongresu KPJ med prvimi svareče dvigal glas, da s tedanjim načinom "socializma" na kmetih ne pridejo naprej. Kasneje se je zadevi posvetil Kardelj, ki so ga vsaj na zunaj odrešili zunanje politike, kar samo po sebi kaže na važnost, ki so jo "problemu vasi" pripisali komunisti.

Problem je bil težak, ker so omahovali med zdravo pametjo in suženjsko privrženostjo marksizmu. Zdrava pamet jim je kazala, da je bilo pridelkov malo in nezadovoljnežev veliko, ko so kmete silili v zadruge. Kardelj sam je v govorih in člankih navedel toliko razlogov proti zadrugam, da se nujno celo zatreskanim komunistom pojavlja vprašanje, zakaj so jih potem sploh ustanavljali. Minister jim je cinično pojasnil, da so takrat pač odgovarjale času in razmeram in so služile pri prvem petletnem planu, zdaj pa se mora kmetijstvo v skladu z ostalim gospodarstvom "sprostiti raznih ostankov birokratizma in administrativnega upravljanja". V začetku je bila "tu in tam kaka stvar prisilna, toda v tistem času to vendar ni imelo odločilne vloge". Danes pa so zadruge "v protislóvju s splošnimi ekonomskimi pogoji". Protislóvje je šlo tako daleč, da so ga opazili tudi slepi marksisti. Namesto, da bi zadruge večale pridelok, so ga manjšale. Dosegle niso niti tistega, za kar bi pač bile poklicane: namesto, da bi modernizirale obdelovanje s traktorji in poljedelskimi stroji, ki so jim bili nabavljeni za težke denarje, so (s Kardeljevimi besedami) "mnoge uprave delovnih zadrug zaprle ta ali oni stroj v skladišče, damo da bi zaposlile ljudi. Stroji so počivali, ljudje pa delali, namesto da bi bilo narobe." Z drugimi besedami, socializem je poskrbel, da se ljudem ne bi predobro godilo, oziroma da ne bi pozabili, kako se gara.

Kardelj in drugi niso štedili besed in so v težkem dialektičnem žargonu vtepali tovarišem v glavo enostavna dejstva. Reakcija tovarišev je bila značilna: "spontana, t.j. administrativna". Po Rankoviću so mnoga zadržna vodstva in 'organi ljudske oblasti' na svojo pest in na "administrativni način" skušali obdržati zadruge. Po drugi strani si kmetje niso pustili dvakrat reči, da lahko grede iz zadrug. V slabih dveh mesecih jih je v Sloveniji od 368 zadrug ostalo vsega 73. Ranković je naznačil, da so se pokazale pozitivne posledice uredbe "tudi že v kmetijski proizvodnji, v boljšem izvajanju pomladanske setve, v obdelavi zemljišč, negi posevkov itd". Uredba vsekakor najbolj ustreza koristim srednjega kmeta, je ugotovil Kardelj; a "dokler se bo njemu izplačalo delati na svoji zemlji, se bo izplačalo tudi skupnosti". Da mu ne bo preveč prijetno, bodo poskrbeli davki, nadzorovanje trgovanja in ljudska oblast, ki mu ne bo naklonjena.

Dogodilo pa se je še nekaj, česar umni možje, ki danes vodijo Jugoslavijo, niso predvideli. Iz zadrug so izstopali posestniki vsak s svojo zemljo. Kolikor so mogli, so odnesli tudi svoje orodje in odpeljali živino, ne da bi v mnogih primerih čakali na uradno razpustitev zadrug in dalje nje lastnine. V zadrugah so ostali ljudje brez zemlje in brez možnosti obstanka. Kazalo jim je, da se bodo morali vrniti na delo k večjim kmetom, ki so bili spet na svojem. Iz Vojvodine, kjer so posestva razmeroma največja in je največ kmečkih delavcev-brezzemljakov, se je dvignil vik. Posebno glasni so bili tisti, ki so doslej gospodovali v zadrugah, pa jim je zrla v obraz neprijetna bodočnost, ko bo gospodovanja konec. In to v socialistični državi, za katero so se borili! Kaj takega ni mogel opravičiti niti Kardelj z dialektiko. Pripravili so torej nov zakon, ki omejuje zemljiško posest na 10 ha obdelovalne zemlje, kamor se ne štejejo pašniki, košenine in gozdovi. Pravijo, da je 10 ha približna površina, ki jo lahko povprečna družina sama obdela. Previšek zemlje bo prišel v kmetijski zemljiški fond splošne ljudske imovine in bo razdeljen kmetijskim organizacijam, kar bodo upravljali okrajni ljudski odbori. Za ta odvzeti previšek je določena odškodnina od 30 do 100 tisoč dinarjev za hektar,

ki jo bodo izplačevali v letnih obrokih skozi 20 let brez obresti. V Jugoslaviji je približno 92.000 kmečkih gospodarstev, ki bodo prizadeta, od tega 3600 v Sloveniji. V kmetijski fond bo prišlo okrog 203.000 ha, od tega več kot polovica v Vojvodini in v Sloveniji 10.000 ha. O zakonu so mnogo pisali in razpravljali in ga opevali kot rešitev siromašnega kmečkega prebivalstva, ki mu je treba omogočiti dostojno življenje. Skupščina ga je sprejela v nekaj dneh in le dr. Moskovljevič je motil harmonijo. Držnil se je opominjati na izjave ob priliki uredbe o preosnovi zadrug in svariti, da bo zemljiška posest preveč zmanjšana, da bi mogla dajati presežek pridelkov, ki je potreben na trgu. Minister Vukmanović, ki nasleduje zdaj pokojnega Kidriča, mu v dolgem odgovoru ni prizanašal. Obdolžil ga je, da bi rad izzval revolt kmetov in mestne revščine, da računa na podporo tujih reakcionarnih krogov in da poskuša varati inozemsko javnost, kajti zanjo da je pripravil svoj govor. (ds)

- Na prostoru, kjer je nekoč stal ljubljanski "Figovec" bo Glavna za družna zveza Slovenije pričela graditi svojo palačo.

- Združene države Amerike so odobrile Jugoslavije 1 milijon dolarjev pomoči za gradnjo jugoslovan = skih prekooceanskih ladij. - Amerika je dalje dobavila Jugoslaviji vojaške kamione in tanke M-47.

- Neki sarajevski kapetan je podeloval po svoji teti v USA 5 milijonov dolarjev. Takoj je izjavil, da bo 4/5 zneska podaril državi, ostalih 300 milijonov dinarjev pa bo namenil gradnji šole, ambulance in drugih zgradb v domači vasi.

- Tito je povabil 20 britanskih vojnih sirot na letovanje v Jugoslavijo v letošnjem poletju.

- V Jugoslaviji je umrl vneti = tov sopotnik dr. Rade Pribičević, b. veleposlanik v Ottawi. Zdaj je bil sodnik Vrhovnega sodišča Hrvatske.

- Na obisk v Ljubljano je prispel dr. Janko Lavrin, profesor za rusko književnost na univerzi v Nottinghamu. Kakor je KT že lansko leto pisal, pripravlja dr. Lavrin izdajo zbranih pesmi Franceta Prešerna na angleškem jeziku. Ker bo knjiga izšla v Sloveniji, je njegov obisk s tem v zvezi.

Socialisti in Trst

Napovedan je obisk anketne podkomisije Socialistične internacionale, ki naj v Trstu pri predstavnikih vseh političnih strank izvede anketo o tržaškem vprašanju. Komisija obišče Trst 20. junija za 7 dni.

Na lanskoletnem 2. kongresu Socialistične internacionale, so Lahinci hoteli podporo za vrnitev Trsta Italiji. Kongres pa je le imenoval komisijo, ki naj preuči vprašanje. Toda koncem januarja letos se tudi ta ni mogla zediniti, pa je imenovala podkomisijo, ki zdaj prihaja v Trst.

+++

"Stvarnost in svoboda" - zaključek

dopolnjevali njihove, upoštevajoč pri vsem tem mnogotere okoliščine. Mi ob tem ne smemo mimo geopolitično jako izpostavljene Slovenije, kar pač vede do tega, da utegnemo prvi in v veliki meri žrtvovati, če do žrtev pride. Sosedni Hrvati so n. pr. z ozirom na srečnejši položaj po zadnji vojni rešili poslednji hrvatski kamen, zahvaljujoč samo Jugoslaviji.

Ob "romantični, nestvarni slovenski politiki leta 1918" iz Jezine razprave ter iz 'nejusodnejše Natlačenove zavrnitve Erlichovega predloga, naj se (1941) okliče slovenska vlada v ilegali, ki bi po pameti vodila narod med vojno" v kritiki domobranca, lahko spet in spet pokažemo na otročje pojmovanje, kako nastajajo države. Kot da to ni odvisno od danih pogojev, mednarodnih okoliščin in obveznosti, težkih vojnih ali povojnih pretresov, kroničnih političnih ali gospodarskih napak, porazov in zmag, diplomatske dejavnosti v diplomaciji izvažanih in poznanih ljudi, in predvsem interesov večjih sil! Seveda je volja ljudstva pomembna, toda nikdar odločilna. Naša prevelika naivnost glede mednarodne politike in slepo nasedanje lepim besedam pač ne bosta preobrnila nespremenljivih mednarodnih principov. Zato kot slabo napredujoči dijaki v tem študiju skačemo iz naravnih porazov v drugo skrajnost obtoževanja. G. Jeza napoveduje zdaj svojo razpravo v knjigi. Upam, da se bo vsaj pred krtačnim odtisom prebil do zaključka, da je slovenski narod temeljito podpiral partizane in jim pripomogel do oblasti. Svarila niso zalegla. Bistvena krivda leži zato na nas samih in tu iščimo najprej vzrokov za "sodobno slovensko problematiko". (ps)

ZAPAD IN TITO

Zdaj, ko se je ohladilo begunsko navdušenje, ker Socialistična internacionala ni vzpostavila službenih stikov s Titovo Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije, moremo bolj neodvisno preučiti stališče socialistov do komunistične Jugoslavije.

Tito v tem sklepu ni doživel poraza kot bi to bilo videti na hitro. Kajti socialistične stranke se v veliki večini niso izrekle proti temu, da ne bi smeli socialisti imeti nobenih stikov s Titovo Jugoslavijo, ampak so bile le nasprotno oficielni zvezi Socialistične internacionale, kar bi slej ali prej privedlo do sprejema Fronte v to mednarodno organizacijo. Če pogledamo skrbno v odgovore, ki so jih stranke pošiljale na birojevo anketo, vidimo, da so se do malega vse strinjale, da je prav in zaželeno, da bi se socialistične stranke vsaka zase zanimale za Jugoslavijo, si z njo izmenjavale informacije in obiskovalce. To še nikakor ne pomeni, da bi te stranke imele s titovsko Socialistično zvezo kakšne uradne odnošaje, proti čemur so v glavnem vse bile. Vzrok za takšno odklonitev je pač treba iskati v principih socialne demokracije, ki priznava pravico do opozicijskih strank ter zato ne more zatajiti tega načela niti ne v okviru ene stranke še manj pa v okviru celotne Internacionale. Kakor hitro bi namreč socialisti popustili v Titovi zadevi, potem se poruši vsa idejna zgradba, na kateri počiva mednarodno socialistično gibanje.

Tako socialisti na pariški konferenci aprila meseca niso mogli skleniti drugače. Predlog holandskega delegata na seji Glavnega sveta, naj svetovalci praktično preidejo na naslednjo točko dnevnega reda, torej ne pomeni zaključek, "ne izgubljammo časa okoli predmeta, ki za nas ni zanimiv", kot želijo to prikazati begunski socialisti. To je prej prekinitev debate, ki bi logično privedla do obsodbe Titovega režima (kar bi seveda povzročilo prekinitev vseh posamičnih stikov z Jugoslavijo in česar večina strank ni želela) ali pa do žrtvovanja načel. S holandskim predlogom, ki so ga podprli vsi navzoči, so tako zadovoljili volka in ohranili kozo. Vrata so ostala odprta posameznim socialističnim strankam, da lahko vzdržujejo s Titom neoficielne stike.

In Tito je vse to dobro razumel in iz vsega ni delal prav nobenega problema. Dedijer je pravilno zaključil, da Internacionala prepušča pač strankam samim odločitev, četudi je Jugoslovanom prikazal stvar kot da bi pri tem šlo za nekakšno organizirano "povezovanje". Ker pa je še pravočasno padla Titova izjava, da Jugoslavija sploh ne računa na vstop v Internacionalo, je tako razpoloženje med komunisti bilo dobro pripravljeno za Dedijerjevo razlago.

Lahko zdaj pričakujemo, da bodo britanskim laboristom ter belgijskim norveškimi in francoskim socialistom sledili tudi Danci, Švedi in zapadni Nemci. Potem pa počasi ostali.

Lani že so dali Jugoslovani pobudo za mednarodni socialistični teoretični zbornik, ki bi naj n.pr. v prvi številki obravnaval tudi izkušnje iz nacionalizacije. Doslej zbornik še ni izšel. (zps)

Obiskujejo se

Letos poleti bo obiskalo Jugoslavijo okoli 800 socialistov-mladincev iz Anglije, Avstrije, Belgije, Francije in Nemčije. Nekaj jugoslovanskih študentov tehnikov ter 50 študentov ekonomistov bo prakticiralo na zapadu v zameno za tuje študente, ki pridejo na prakso v Jugoslavijo. Ljubljanska univerza pošlje v tujino devet ekonomistov. Tuji medicinci bodo poleti imeli seminar na beograjski medicinski visoki šoli. - Jugoslovanski sindikalisti so v začetkumaja obiskali Dansko, sredi maja pa je druga delegacija posetila švedske delavske zveze. Belgijski delavski voditelji pa so prišli na obisk v Jugoslavijo. Viktor Aybelj, predsednik Glavne združne zveze Slovenije se je te dni mudil na Švedskem kot gost švedske združne zveze. Različni jugoslovanski sindikalisti so bili povabljeni na kongrese strokovnih zvez v Angliji, na Norveškem, v zapadni Nemčiji, v Franciji, Belgiji in na Švedskem tekom meseca junija. (dd)

J a v n o m n e n j e

Nasprotje: G.urednik! Ko sem obrnil 5.stran zadnjega KT, se mi je zdelo, da sem obrnil list zgodovine za 500 let nazaj. Na eni strani veselo in slovesno kronanje sodobne mo narhije, na drugi strani pa umori, krivo pričevanje in smrtne obsodbe balkanske kraljevine. Tudi angleška kraljevska zgodovina je krvava, toda tisti časi so že davno minili. Spet enkrat sem jasno videl, da ni najvažnejša zunanja oblika vlada = nja, pač pa ljudje in duh, ki jih preveva.

J.L.

Nadžkof Stepinac: G.urednik! Ako bi moral odgovorjati msgr.Stepinac za svoj molk, potem bo pred zgodovino odgovarjal zaradi molka tudi tisti srbski, hrvatski in slovenski tisk, ki molči nad podlim klevetanjem, ki ga je že dolgo časa deležen kardinal Stepinac iz nekaterih srbskih izseljenskih in begunskih listov.

K.

Sposobnost: G.urednik! Britanci so morali biti iznenadeni nad imenovanjem Sir Ivone Kirkpatricka za drž. podtajnika (gl.KT 117), sicer ne bi naslednji dan izjavili na Downing Streetu, da je to imenovanje (in druga) pripravil že zunanji minister g.Eden pred boleznijo in da je imel za to polno odobrenje Sir W. Churchilla. Iz tega bi bilo mogoče

CVETKI IZ TUJIH LOGOV

"...Umik Britancev iz področja sušeskega kanala bi povzročil izstop Pakistana iz britanske skupnosti narodov..." (ISKRA, München, 1.6.53)

"...Manjše grupe se ne morejo spoznameti s staro SLS, ki pravzaprav sama ne ve, kaj bi in kaj ne bi hotela, seveda razen borbe proti komunizmu...Slovenski narodni odbor, katerega večino in predsednika (ministra dr.Kreka) imajo klerikalci, ne dela nič, odnosno nihče ne ve, kaj dela in ni ga mogoče pripraviti do tega, da bi se izjasnil, kakšen delovni program ima in kakšno je njegovo dokončno stališče v pogledu bodoče Jugoslavije. Poedinci člani odbora, so aktivni v glavnem za interese svoje stranke in njenih pristašev...Vsekakor je mogoče trditi, da je klerikalna stranka izgubila tisti prevladujoči položaj, ki ga je nekoč imela."
(SRPSKA ZASTAVA, B.Aires, 25.11.52.)

sklepati, da so kritiki pripisovali to važno postavitev predsedniku vlade, ki da je izkoristil Edenovo odsotnost, ko ga nadomešča v zun.ministrstvu. Gotovo pa je to prišlo iz nekatoliških krogov.

T.

G.urednik! Britanski katoličani niso ponosni samo na bodočega drž. podtajnika v zun.ministrstvu, ampak tudi nad tem, da so bile vse kronanje svečanosti in njihova organizacija v rokah katolika vojvode Norfolkškega. Star samo 29 let je enako kot zdaj pri 45 letih brezhibno organiziral kronanje tedanjega kralja Jurija VI. Tudi kraljevi pogreb la ni je bil pod njegovim vodstvom. Ves britanski tisk hvali izredne organizacijske sposobnosti tega katoliškega Angleža. Sicer pa je ironija, da je takšna izrazito protestantska svečanost kot je bilo kronanje v Westminsterki opatiji, organizirano od katolika. Njegov naslov s takimi pravicami je deden.

V.

Trst: G.urednik! Begunci, ki niso nikdar živeli v položaju narodnih manjšin, težko razumejo, kaj občutijo Primorci do matične države-Jugoslavije, ne glede na režim, ki tam vlada. Razočaranje nad matično državo bi bilo zanje strahoten udarec. "Kranjci" vidijo v Jugoslaviji komunizem, ki tlači narode in od kogar ni mogoče pričakovati narodne politike. Oni pa vidijo v njej državo, kjer je domačin gospodar in kjer govoriš svobodno v domačem jeziku.

F.R.

POMOČ za ŠTUDIJ

"Dobrodelno združenje svobodnih državljanov Jugoslavije" (DUSGJ) razpisuje v skupnem znesku £ 200 natečaj za študij, začetni ali nadaljevalni. Pogoji: prosilec mora biti član združenja; stanuje v V. Britaniji; rojen po 1.1.1918; ima potrebne dokumente; navede, koliko ga študij stane in javi, če že dobiva kakšno podporo. Prijave naj bodo poslane do 15.7.1953 tajniku g.F.Hristiću, Stone House, Bishopsgate, London EC2.

2.julija pride na 16 dnevni obisk Jugoslavije ga.E.Rooseveltova.

KLIC TRIGLAVA stane za eno leto 24/- za četrt leta pa 6/- oziroma odgovarjajoča vrednost v drugi valuti.